

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Стратегічний управлінський облік**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Стратегічний управлінський облік
Викладач (-і)	Максимів Ю.В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(099)3470894
Е-mail викладача	yuliia.maksymiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3638
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування інформації в системі стратегічного управлінського обліку як однієї із складових системи управління підприємством. Завдання: навчити студентів застосовувати відповідні методи та прийоми в процесі стратегічного планування, визначення критичних показників стратегічних планів, вимірювання й оцінки ефективності господарювання загалом та за окремими стратегічними центрами відповідальності на різних фазах життєвого циклу з метою прийняття ефективних стратегічних управлінських рішень.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні аспекти стратегічного управлінського обліку та комплексне управління витратами. 2. Планування та збалансована система показників у системі стратегічного управлінського обліку. 	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: формування системи знань з теоретико-методологічних аспектів стратегічного управлінського обліку як однієї із складових системи управління підприємством і обліково-аналітичного забезпечення процесу прийняття стратегічних управлінських рішень.</p> <p>У результаті вивчення дисципліни студенти освоюють основні положення сучасних концепцій стратегічного управлінського обліку (система збалансованих показників, «точно в строк», кайзен, теорія загального управління якістю та ін.); методи калькулювання собівартості, які використовуються в українській та міжнародній обліковій практиці; призначення бюджетів і цілі процесу бюджетування, а також роль прогнозів і планів у розподілі ресурсів, оцінки ефективності та контролю за діяльністю компанії тощо.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><i>Загальні компетентності:</i></p> <p>ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК03 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт</p>	

Фахові компетентності:

СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

СК02. Здатність організувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства.

СК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

СК04. Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

СК05. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

СК06. Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної стики в процесі практичної діяльності.

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК08. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

СК11. Здатність застосовувати методичний інструментарій формування та використання обліково-аналітичної інформації у відповідності до стратегічних цілей господарюючих суб'єктів.

Програмні результати навчання:

ПР04. Організувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання.

ПР05. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання.

ПР06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

ПР07. Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.

ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	16		
практичні	14		
самостійна робота	60		
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
III	071 Облік і оподаткування	другий	обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема, план	Кількість годин		
	лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
<p>Тема 1. Стратегічний управлінський облік в системі управління підприємством</p> <p>Суть стратегічного управлінського обліку, його завдання та роль в управлінні. Предмет, об'єкт і метод стратегічного управлінського обліку. Процес формування облікової інформації за рівнями управління. Суть стратегічних управлінських рішень та алгоритм їх прийняття. Принципи організації стратегічного управлінського обліку. Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки стратегічних управлінських рішень.</p>	2	2	8
<p>Тема 2. Стратегічне управління витратами</p> <p>Концепція стратегічного управління витратами. Аналіз ланцюжка створення цінності. Калькуляція витрат повного життєвого циклу. Цільове калькулювання. Калькулювання для безперервного вдосконалення. Еталонне оцінювання. Аналіз і управління чинниками, які визначають витрати.</p>	4	2	8
<p>Тема 3. Системи калькулювання та управління витратами за видами діяльності в обліку</p> <p>Обмеження традиційного калькулювання витрат й передумови виникнення системи калькулювання за видами діяльності. Сутність калькулювання за видами діяльності. Послідовність калькулювання за видами діяльності й ідентифікація видів діяльності різних ієрархічних рівнів. Вибір факторів витрат для однорідних сукупностей накладних витрат. Застосування калькулювання за видами діяльності для визначення прибутковості клієнтів. Сутність систем управління витратами за видами діяльності. Упровадження систем калькулювання та управління витратами за видами діяльності в облікову практику підприємств України.</p>	4	4	8
<p>Тема 4. Формування інформації про трансакційні витрати та їх оцінка в стратегічному управлінському обліку</p> <p>Трансакційні витрати: сутність і передумови формування в стратегічному управлінському обліку. Чинники, які впливають на величину трансакційних витрат. Класифікація трансакційних витрат підприємства для цілей стратегічного управлінського обліку. Процедури дослідження трансакційних витрат підприємства та їх інформаційне забезпечення. Способи оцінки трансакційних витрат підприємства. Принципові основи оцінки трансакційних витрат підприємства та методика їх оцінки. Вплив трансакційних витрат на досягнення стратегічних цілей.</p>	-	-	12

<p>Тема 5. Роль управлінського обліку в підвищенні продуктивності та управлінні якістю діяльності Реінжиніринг бізнес-процесів в обліку. Теорія обмежень в управлінському обліку. Витрати на управління якістю. Система “якраз вчасно” в управлінському обліку.</p>	2	2	8
<p>Тема 6. Збалансована система показників у системі стратегічного управлінського обліку Сутність збалансованої системи показників та її структурні елементи. Передумови розробки збалансованої системи показників діяльності. Цілі та показники функціонування кожної з чотирьох перспектив діяльності підприємства. Розробка стратегії компанії при використанні моделі збалансованої системи показників. Переваги і небезпеки впровадження збалансованої системи показників на вітчизняних підприємствах.</p>	2	2	8
<p>Тема 7. Нефінансова звітність в досягненні стратегічних цілей підприємства Нефінансова звітність як інструмент соціально відповідального бізнесу. Ризики нефінансового звітування. Формати нефінансового звіту. Міжнародні моделі регулювання нефінансової звітності</p>	2	2	8
Разом	16	14	60

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>100 бална: 50 протягом семестру, 50 за іспит (у четвертому семестрі); у третьому семестрі залік виставляється на підставі поточних оцінок за всі форми контролю.</p> <p>Зараховано – “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>Зараховано – “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>Зараховано – “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>Незараховано – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p> <p>Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні: поточне оцінювання в кожному навчальному семестрі (25 %); виконання модульних контрольних робіт (15 %); тестування в Системі дистанційного навчання (10 %); обсяг балів за екзамен (50 %).</p> <p>Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за практичні заняття 25 балів. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Якщо студент пропустив заняття (лекційні чи практичні) без поважної причини та без відома викладача – він зобов’язується відпрацювати їх. У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Відповідно до навчального плану, студент виконує чотири модульні контрольні роботи. Головна мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально розписувати результати.</p> <p>Для студентів денної форми навчання передбачено дві модульні контрольні роботи виконані в аудиторії: у першому семестрі – на 5 та 9 занятті; у другому – на 10 і 20 занятті.</p> <p>Для студентів заочної форми навчання передбачено дві домашні контрольні роботи, які повинні бути надіслані на електронну пошту викладача за 10 днів до початку сесії.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Максимальну оцінку 50 балів студент може отримати протягом семестру, 50 балів за іспит. Мінімальним допуском до іспиту є 25 балів.</p>

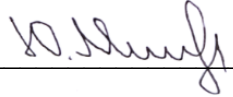
Самостійна робота	<p>Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни «Стратегічний управлінський облік» складає 60 годин. Студентам пропонується виконання завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3638). Згідно графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студент проходить тестування на платформі дистанційного навчання.</p>
7. Політика курсу	
<p><i>Письмові роботи:</i> студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).</p> <p>Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.</p> <p>Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.</p> <p>Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.</p> <p>Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.</p> <p>Індивідуальні завдання виконуються відповідно до затверджених кафедрою вимогах.</p>	
<p>Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря з зазначенням періоду хвороби).</p> <p>У студентів є можливість отримати додатковий бал до підсумкової оцінки (3 бали за 1 сертифікат), пройшовши онлайн курси на платформі Coursera, Prometheus чи інших. Обраний курс повинен розширювати знання з дисципліни "Стратегічний управлінський облік". Сертифікат потрібно надіслати на електронну адресу yuliia.maksymiv@pnu.edu.ua не пізніше ніж за 5 днів до іспиту.</p> <p>Попередньо студент повинен погодити коректність обраного курсу (написавши лист на електронну адресу yuliia.maksymiv@pnu.edu.ua)</p>	

8. Рекомендована література

1. Definition of Management Accounting // Statements on Management Accounting [Practice of management Accounting] / - Institute of management accountants. 2008. p.1-4.
2. Атамас П. Й. Управлінський облік. Навчальний посібник. / П. Й. Атамас. – Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
3. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. Київ: “Центр учбової літератури”, 2021. 534 с.
4. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. К. : Алерта, 2011. 520 с.
5. Гуцаленко Л.В. Управлінський облік: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 371 с.
6. Довгань Л. Є. Стратегічне управління : навч. посіб. / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П. Артеменко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. 440 с.
7. Економічний аналіз : підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / С. З. Мошенський, О. В. Олійник; За ред. д-ра екон. наук, проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф. Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2007. 704 с.
8. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” (зі змінами і доповненнями) від 16.07.99 р. № 996 – XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
9. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / Г. І. Кіндрацька. К. : Знання, 2006. 366 с.
10. Кожанова Є. П. Економічний аналіз : учб. посіб. для студ. екон. спец. усіх форм навч. / Є. П. Кожанова, І. П. Отенко. – Х. : ВД ІНЖЕК, 2005. – 340 с.
11. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика / І. Д. Лазаришина. Рівне : НУВГП, 2005. 369 с.
12. Методичні рекомендації оцінки впливу змін економічних факторів на собівартість виробництва продукції (робіт, послуг) у промисловості та на ефективність роботи підприємств / Н. М. Григор, О. В. Крехівський, Н. Л. Ніколаєнко [та ін.] : [Держ. ін.-т комплексних техніко-економічних досліджень М-ва промислової політики України]. К, 2008. 407 с.
13. Міщенко А. П. Стратегічне управління : навч. посіб. / А. П. Міщенко. Дн-ськ.: Вид-во ДУЕП, 2007. 332 с.
14. Нападовська Л.В. Управлінський облік [Текст] : підруч. для вузів / Л.В. Нападовська. 2-ге вид., доопрац. та допов.– К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 648 с.
15. Неповна собівартість: теорія і практика обліку, аналізу, контролю: монографія / О.В.Карпенко, Г.О.Соболь. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 241с.
16. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент / В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань. К. : ТОВ «УВПК» «Екс Об», 2004. 559 с.
17. Осовська Г. В. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / Г. В. Осовська, О. Л. Фіщук, І. В. Жалінська. К. : Кондор, 2003. 196 с.
18. Панасюк В. М. Витрати виробництва : управлінський аспект / В. М. Панасюк. Т. : Астон, 2005. 288 с.
19. Пилипів Н. І. Максимів Ю. В., П’ятничук І. Д. Управлінський облік : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Електронні дані. Івано-Франківськ, 2018. 380 с.
20. Писаревський І. М. Стратегічний менеджмент : підручник / І. М. Писаревський, О. М. Тищенко, М. М. Поколюда, Н. Б. Петрова. Х. : ХНАМГ, 2009. 287 с.
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 “Витрати”: сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
22. Редченко К. І. Стратегічний аналіз у бізнесі : навч. посіб. / К. І. Редченко. – Львів : Видавництво «Новий Світ-2000», 2003. 272 с.
23. Сич Є. М. Стратегічний аналіз : навч.-метод. посіб. / Є. М. Сич, О. В. Пилипенко, М. С. Стасишен. – К. : Каравела, 2010. 304 с.

24. Скібіцький О. М. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / О. М. Скібіцький. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
25. Стратегічний аналіз : навч. посіб. / Г. М. Давидов, В. М. Малахова, О. А. Магопець [та ін.]. – К. : Знання, 2011. 389 с.
26. Стратегічний аналіз : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Т. В. Головка, С. В. Сагова; За ред. д-ра екон. наук, проф. М. В. Кужельного. К. : КНЕУ, 2002. 198 с.
27. Фаріон І. Д. Стратегічний аналіз : навч. посіб. / І. Д. Фаріон. Тернопіль : ТНЕУ, 2009. 635 с.
28. Шевців Л.Ю. Управлінський облік: навчальний посібник. Львів: Растр-7. 2022. 640 с.
29. Шевчук В. Р. Стратегічний управлінський облік : Навч. посібник [для студ. вищ. навч. Закл.] / В.Р. Шевчук ; за ред. О. М. Ковалюка. К.: Алерта, 2009. 176 с.
30. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. 699 с.
31. Яценко В. М. Стратегічний аналіз : навч. посібник / В. М. Яценко, В. В. Демиденко, С. Л. Демиденко. Черкаси: ЧДТУ, 2010. 247 с.

Викладач

Максимів Ю.В.